Raadhuisplein 2
Postbus 63
3770 AB Barneveld
Telefoon 14 0342
Fax (0342) 495 376
E-mail info@barneveld.nl
Internet www.barneveld.nl

Rekenkamercommissie Vallei & Veluwerand

Geachte rekenkamercommissie,

Datum:

Ons kenmerk:

Uw brief van:
30 april 2020

Behandeld door:
Iede Bakker

Doorkiesnummer:
(0342) 495 320

email:
i.bakker@barneveld.nl

Onderwerp:
Doorwerkingsonderzoek kwaliteit raadsvoorstellen en werkwijze raad

Hierbij reageren wij graag op uw verzoek om aan te geven hoe de raad de aanbevelingen uit uw onderzoek "Kwaliteit van raadsvoorstellen en werkwijze van de gemeenteraad van Barneveld" heeft uitgevoerd. U vraagt daarbij ook in te gaan op relevante ontwikkelingen die bij het implementeren een rol hebben gespeeld.

In uw rapport hebt u 10 aanbevelingen gedaan aan het college en de raad. U vraagt ons, te reageren op de aanbevelingen aan de raad. Aan het college hebt u gevraagd, te reageren op de aanbevelingen aan het college.

De aanbevelingen aan de raad luiden als volgt.

Met betrekking tot de werkwijze van de gemeenteraad:

7. Geef uitvoering aan de debattraining voor raadsleden.
8. Evalueer minimaal één keer per raadsperiode de werkwijze van de raad en de invulling van de verschillende rollen die de raad kan vervullen.
9. Zorg ervoor dat bij gefaseerde besluitvorming (trechtervormige besluitvorming) vooraf duidelijk is hoe het besluitvormingstraject is ingericht en wat de rol van de raad in elke fase is en wat de consequenties zijn voor een eventueel vervolgtraject.

Naar aanleiding van aanbeveling 7 (debattraining):
Er wordt ten minste eenmaal per bestuursperiode een collectieve debattraining aangeboden aan de raadsleden. Deze heeft plaatsgevonden in 2017 en in 2019. Daarnaast hebben de raadsleden (en de commissieleden) de gelegenheid om individueel of fractiegewijs een debattraining te volgen.
Om individuele en fractiegewijze training en scholing te stimuleren, is begin 2020 afgesproken dat raadsleden en fracties hiervoor jaarlijks aanspraak kunnen maken op een deel van het raadsbudget voor scholing. (Zie raadsvoorstel en -besluit Verordening voorzieningen raadsleden 5 februari 2020.)
Overigens wordt aan het begin van een raadsperiode ook een training voor de commissievoorzitters georganiseerd en halverwege de raadsperiode wordt een evaluatie met de voorzitters gehouden.

Naar aanleiding van aanbeveling 8 (evaluatie werkwijze):
Het presidium heeft hierover op 13 februari 2017 het volgende afgesproken:
"De evaluatie van de werkwijze van de raad gebeurt met enige regelmaat, bv. in het presidium en tijdens de debattrainingen. Een collectieve zelfreflectie is niet gewenst."
Over de evaluatie die met enige regelmaat plaatsvindt, melden wij het volgende:

- Het presidium bespreekt regelmatig het verloop van raadsvergaderingen, zoals de tijdsduur van vergaderingen, de spreektijd en de wijze van debatteren.

- De agendacommissie bespreekt achteraf elke raads- en commissiecyclus en mede naar aanleiding daarvan worden regelmatig nieuwe werkafspraken gemaakt. Bijvoorbeeld:
  - Raadsinformatiebijeenkomsten. De raad gaat zich nadrukkelijker oriënteren op relevante thema's door zich hierover in aparte raadsinformatiebijeenkomsten te laten informeren waarbij deskundigen en betrokken spelers uit het veld worden uitgenodigd.
  - Raadstafelgesprekken. Mogelijkheid om buiten de formele setting van een commissievergadering in gesprek te gaan met betrokkenen.
  - Hamerstukken. Om de vergadertijd efficiënter te gebruiken worden eenvoudige raadsvoorstellen op voorhand als hamerstuk geagendeerd in de commissies.
  - Raadsrapporteurs. De raad kan enkele leden vragen om een advies over een onderwerp op te stellen. Dat geeft focus en verdieping aan de bespreking.

- In maart 2020 heeft het presidium samen met het college een informeel gesprek gevoerd over de rolverdeling tussen raad en college. Dit krijgt nog een vervolg met afspraken gericht op verbetering van het politieke debat.
- Het presidium heeft afgesproken in 2020 een workshop met de raad te houden over "De politieke en bestuurlijke rol van de raad". Deze workshop was gepland in maart maar is door de corona-maatregelen uitgesteld.

In de evaluatiegesprekken over de werkwijze speelden nadrukkelijk de maatschappelijke discussies over versterking van de democratische legitimatie een rol. Dat geldt te meer voor het volgende punt, dat expliciet is verbreed met het thema participatie.

Naar aanleiding van aanbeveling 9 (trechtervormige besluitvorming):
Voor de uitwerking van de aanbeveling over trechtervormige besluitvorming is hierover door het college in 2018 een conceptnotitie opgesteld. Daarbij kwam het thema participatie nadrukkelijk aan de orde. Omdat na de verkiezingen in maart 2018 er de politieke en bestuurlijke wens was om de participatie van inwoners, bedrijven en organisaties in de beleids- en besluitvorming te versterken en afspraken te maken over het ambitieniveau er van, zijn beide aanleidingen in samenhang opgepakt, met als resultaat de notitie 'Participatie in Barneveld' van de raadswerkgroep Participatie. De raad heeft de aanbevelingen uit deze notitie op 9 oktober 2019 vastgesteld. In deze notitie zijn de volgende aanbevelingen opgenomen voor gefaseerde besluitvorming.

1. De raad en/of het college bepaalt tijdig wanneer gefaseerde besluitvorming gewenst is en hoe. Hiervoor wordt dan een startnotitie of procesvoorstel voorgelegd aan de raad. Aandachtspunten:
   i. De raad geeft onderwerpen voor een startnotitie zelf aan in een soort 'raadsagenda', via de agendacommissie; te verwerken in LTA (Lange termijn agenda).
   ii. Hierbij worden ook de mogelijkheden van workshops, werkbezoeken en andere manieren van informatie vergaren, meegenomen (informatiemarkten, deskundigenbijeenkomsten, benen-op-tafel gesprekken enz.).
   iii. Bij een groot project of nieuw beleidsplan is er in principe altijd een startnotitie. Hierin staat een schets van het proces, waar het over gaat (en waarover niet), met een participatieparagraaf over wie de participanten zijn en wat en hoe hun rol is, eventuele overige inhoudelijke en financiële kaders, en planning: wie doet wat wanneer.
2. In elk voorstel, memo, notitie, brief enz. moet altijd duidelijk zijn van welk (besluitvormings)proces dit onderdeel uitmaakt, in welke fase van het proces we zijn en hoe het (vervolg)proces is ingericht. Ook moet duidelijk zijn wat de status is van dit document, wat de rol is van de raad in elke fase en welke consequenties een eventueel besluit heeft voor het vervolgtraject. Bij een raadsvoorstel voor een groot project of nieuw beleidsplan wordt het gevolgde participatieproces opgenomen, evenals het resultaat ervan ('participatieplaatje').

Deze aandachtspunten worden verwerkt in sjablonen en werkomschrijvingen e.d.

Naast deze aanbevelingen t.a.v. gefaseerde besluitvorming heeft de raad nog een aantal aanbevelingen gedaan o.a. naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek 'Participatie in Barneveld'. Zo is het college gevraagd om planmatiger met participatie aan het werk te gaan en formats voor startnotities en projectvoorstellen op de aan het begin van een traject te maken keuzes in te richten.
Zie voor de volledige notitie Participatie in Barneveld: https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=barneveld&id=100022613.

Extra aanbeveling bij amendement besloten in raadsvergadering d.d. 1 februari 2017

11. Zorg voor concrete, kernachtige en controleerbare beslispunten in raadsvoorstellen.

In uw brief vraagt u ons niet expliciet om een reactie op deze extra aanbeveling. Juist omdat deze bij amendement is toegevoegd, nemen wij de vrijheid om hier ook op te reageren.

Deze aanbeveling is voor de raad heel belangrijk, omdat deze zowel de controlerende rol als de kaderstellende rol van de raad raakt. In veel gevallen ontvangt de raad namelijk voorstellen met daarbij een (beleids)plan, notitie of nota. In de beslispunten wordt dan vaak verwezen naar onderdelen van dat document of worden deze herhaald. Afspraak is dat niet als beslispunt wordt voorgesteld om het betreffende document in zijn geheel vast te stellen. Het is dan namelijk niet altijd duidelijk wat er precies wordt besloten. In een plan, notitie of nota staan immers vaak tal van voornemens en acties, waaronder veel uitvoeringsacties. Daardoor gaan de verantwoordelijkheden van raad en college door elkaar lopen, waardoor ook onduidelijk wordt waar de raad op moet controleren. Bovendien is het lastiger voor de raad om op de kernpunten kaderstellend te amenderen.
Wij zouden het daarom op prijs stellen als u in uw doorwerkingsonderzoek expliciet aandacht schenkt aan de opvolging van deze aanbeveling en zo mogelijk adviezen geeft hoe dit kan worden verbeterd.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om dit verder toe te lichten.

De gemeenteraad van Barneveld,

Mr. I. (Iede) Bakker, griffier Dr. J.W.A. van Dijk, burgemeester